

ENHET
Enheten för Vårld, Utbildning och
Arbetsmarknadspolitik

HANDLÄGGARE
Kjell Rautio

DATUM
2021-11-26

ERT DATUM
2021-12-22

DIARIENUMMER
20210288

ER REFERENS
S2021/05920

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs remissyttrande ang. En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)

LO väljer att inledningsvis i kort sammanfattning lämna synpunkter på utredningens huvudförslag. Därefter avges mer detaljerade synpunkter och bedömningar rörande de konkreta förslag som utredningen för fram.

LOs synpunkter på utredningens huvudförslag i kort sammanfattning

- LO välkomnar förslaget om att införa en generösare prövning av arbetsförmågan för äldre försäkrade, det som i samhällsdebatten ibland benämns ”trygghetspension”. I relation till dagens lagstiftning bedöms utredningsförslaget vara ett viktigt steg i rätt riktning mot en tryggare och rimligare sjukförsäkring. LO anser dock att fler steg behöver övervägas för att öka tryggheten för äldre försäkrade, exempelvis genom att den som uppnått 60 år får sin arbetsförmåga prövad mot arbete hos ordinarie arbetsgivare.
- LO tillstyrker förslaget om att rätten till sjuk- och aktivitetsersättning ska bedömas mot samma arbetsmarknadsbegrepp som gäller för rätten till sjukpenning.
- LO välkomnar utredningsförslaget om att ersätta varaktighetskriteriet ”stadigvarande nedsatt” med ”överskådlig tid” vid arbetsförmågeprövningen när beslut om rätt till sjukersättning tas. Detta innebär ett steg framåt mot en rimligare och mer rättssäker bedömning av arbetsförmågan för den som på grund av sjukdom drabbats av en långvarig nedsättning av arbetsförmågan. LO ser dock ett behov av ytterligare förtydliga bedömningsgrunderna så att ifall arbetsförmågan bedöms vara nedsatt i tre år eller längre bör den försäkrade beviljas sjukersättning istället för sjukpenning.
- LO tillstyrker förslaget om att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen i syfte att få eller återfå arbetsförmåga.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

- LO tillstyrker förslaget om att det ska vara möjligt att ha sjukersättning och aktivitetsersättning partiellt vilandeförklarad under tid med studier.
- LO tillstyrker förslaget om att utvidga möjligheterna till ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär utan att detta ska påverka rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning.
- LO tillstyrker förslaget om att fribeloppen vid arbete enligt reglerna för steglös avräkning ska baseras på inkomstbasbeloppet samt att Försäkringskassan ges i uppdrag att utveckla ett beräkningsstöd för steglös avräkning av sjukersättningen.
- LO tillstyrker utredningsförslaget om att förmånen ”förebyggande sjukpenning” ersätts med en ny förmån kallad ”preventionsersättning” så som utredningen föreslår. LO anser dock att förslaget fortlöpande bör följas upp och analyseras ordentligt så att inte arbetsgivarens lagstadgade arbetsmiljöansvar ”naggas i kanten” eller minskar. De arbetsgivare som inte uppfyller lagstiftningens krav i dessa avseenden bör träffas av mer kännbara sanktioner än dagens.
- LO tillstyrker utredningsförslagen rörande rehabiliteringspenningen, men anser att för att förslaget ska fungera ändamålsenligt krävs att lagstiftningens krav rörande arbetsgivarens ansvar för rehabilitering och återgång i arbete skärps.
- LO tillstyrker förslaget om att ett kodifierat beviskrav ska införas för prövningen av rätten till sjukersättning. Rätt till sjukersättning ska anses föreligga om det är sannolikt att arbetsförmågan är nedsatt på sätt som krävs för rätt till ersättning.
- LO tillstyrker förslaget om att Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast, men senast dag 60 i sjukfallet.
- LO tillstyrker förslaget att provotiden för studier förlängs från sex till tolv månader för personer med aktivitetsersättning.
- LOs samlade bedömning är att med utredningens förslag tas viktiga reformsteg i riktning mot en tryggare sjukförsäkring, men LO anser samtidigt att det krävs ytterligare förändringar för att uppfylla den grundläggande socialförsäkringsprincipen om att den försäkrade ska vara försäkrad i befintligt skick.

LOs synpunkter på utredningsdirektivet och principen ”försäkrad i befintligt skick”

En viktig utgångspunkt för LO i sjukförsäkringsfrågan är principen om att den enskilde ska vara försäkrad i befintligt skick. Anna Hedborg har i sin arbetsförmågeutredning (SOU 2009:89) kortfattat och enkelt definierat denna grundläggande socialförsäkringsprincip: *”Man kan i den allmänna försäkringen sägas vara försäkrad ’i befintligt skick’, det vill säga att*

bedömningen görs av den person man är och inte i förhållande till en 'normal' person eller i än mindre grad till en särskilt socialt eller kompetensmässigt gynnad person. Att någon hänsyn tas till vem man faktiskt är och var i livet man befinner sig är en viktig del av försäkringens själva grundidé.”¹

Att vara försäkrad i befintligt skick innehåller således två delar:

- Att vara försäkrad utifrån vem man är (*utbildning och bosättningsförhållanden*).
- Att vara försäkrad utifrån var i livet man befinner sig (*ålder*).

Att ansvarig myndighet ska väga in att individerna har en varierande omställningsförmåga som är beroende av vem man är och var i livet man befinner sig, är en av socialförsäkringens grundidéer ansåg också sjuk- och arbetsskadekommittén (SOU 1995:49): *”Om tillämparen vid sin bedömning nödgas inskränka sig till att bedöma enbart sjukdomens inverkan på arbetsförmågan, utan att rimliga hänsyn även tas till vissa individuella förutsättningar, riskerar betoningen på 'social' i ordet socialförsäkring att helt försvinna.”²*

Detta är en grundläggande socialförsäkringsprincip som tidigare gällt i hela sjukförsäkringen, men som alliansregeringen avskaffade 2008 i såväl sjukpenningen som i sjukersättningen. Försäkringskassan kunde alltså före 2008 exempelvis väga in den försäkrades ålder, utbildning, bosättningsförhållanden och tidigare verksamhet när rätten till både sjukersättning och sjukpenning prövades.

I och med att ”rehabiliteringskedjan” infördes år 2008 blev sjukförsäkringen mer medicinskt renodlad³ och den typ av hänsyn till individuellt varierande omställningsförmågor som kunde göras tidigare avskaffades. Samtidigt infördes också en prövning av arbetsförmågan mot vad som i praktiken är en fiktiv arbetsmarknad med teoretiska arbeten (se införandet av begreppet ”reguljär arbetsmarknad”). LO har ända från början varit kritisk till dessa förändringar som var bärande delar i det systemskifte som skedde i sjukförsäkringen 2008.⁴ För LO har det bland annat handlat om att sjukförsäkringen inte bara bör utgå ifrån ett realistiskt

¹ Se SOU 2009:89, s. 118.

² SOU 1995:49, s. 79.

³ Se exempelvis Johnson, B. (2010), *Kampen om sjukfrånvaron*.

⁴ För en mer detaljerad kritik se rapporterna *Framtidens sjukförsäkring – en rymligare arbetsmarknad och en rimligare försäkring* (LO, 2013), *Feltänkt och felgjort – en vitbok om sjukförsäkringen* (LO, 2014), *Sjukförsäkringen behöver repareras – en kort sjukförsäkringsanalys från LO* (LO, 2018) och *Trygga välfärden - LOs program för en jämlik välfärd* (LO, 2018).

arbetsmarknadsbegrepp utan även ifrån ett verklighetsanknutet individbegrepp.⁵

Att samtliga försäkrade fullt ut ska vara försäkrade i befintligt skick är något som LO anser bör gälla för både sjukpenningen och sjuk- och aktivitetsersättningen. Detta är dock något som varken den aktuella utredningen (SOU 2021:69) eller den utredning rörande sjukpenningen som leddes av Claes Jansson (SOU 2020:6), på grund av liknande begränsningar i respektive utredningsdirektiv, kunnat leva upp till. Även om dessa två utredningar fört fram förslag som innebär att steg tas i rätt riktning finns således en hel del kvar att göra för att uppfylla LOs krav på att samtliga försäkrade ska vara försäkrade i befintligt skick.

LOs mer detaljerade synpunkter på förslaget om generösare regler för äldre försäkrade ("trygghetspension")

LO välkomnar utredningsförslaget om att införa en generösare prövning av arbetsförmågan för äldre försäkrade. I relation till dagens lagstiftning bedöms utredningsförslaget vara ett viktigt steg i rätt riktning. Allt för länge har allt för många som drabbats av sjukdom efter att ha slitit ett långt arbetsliv fattigjorts strax innan pensionsåldern uppnåtts och därefter förts till den kategori som i media ofta benämns som "fattigpensionärer". Detta är ovärdigt ett modernt välfärdsland.

LO anser dock att fler steg än de som nu förs fram behöver övervägas för att öka tryggheten för äldre försäkrade, exempelvis så att den som uppnått 60 år får sin arbetsförmåga prövad mot ordinarie arbetsgivare. Det finns flera skäl till detta:

- Det omställningskrav på de långtidssjuka som utredningens förslag innebär kan leda till att anställningskontraktet bryts för många av dem som i dag har partiell sjukersättning och/eller endast kan arbeta deltid.⁶ Det innebär alltså att dessa i en relativt hög ålder (riktåldern för inkomstgrundad ålderspension) kan tvingas söka annat arbete hos Arbetsförmedlingen. Samtidigt varnar Arbetsförmedlingen för att pandemin skapat fler äldre långtidsarbetslösa och vi kan se en åldersdiskriminering i arbetslivet.⁷

⁵ Se Artikel i UNT (29 mars 2012), "*Återupprätta sjukförsäkringen!*" av Kjell Rautio och Claes Jansson.

⁶ Se mer detaljerad och fördjupad analys av gruppen med partiell arbetsförmåga och partiell sjukersättning i Claes Janssons utredning (SOU 2020:6), där Jansson lyfter fram vikten av att Försäkringskassan i betydligt större utsträckning än i dag borde bevilja sjukersättning på deltid/halvtid för att bättre ta till vara på den restarbetsförmåga som ofta finns hos dem som slitit ett långt yrkesliv och drabbats av sjukdom som nedsätter arbetsförmågan.

⁷ Se pressmeddelande från Arbetsförmedlingen 2021-05-12, "*Värdefull kompetens hos äldre ratas*".

- Att, så som LO föreslagit i utredningens referensgrupp, sätta en fast gräns vid 60 år när arbetsförmågan hos den försäkrade ska prövas mot det ordinarie arbetet, ger arbetsgivaren starkare incitament att förebygga ohälsa, anpassa arbetsplatsen utifrån den enskildes förutsättningar och underlätta återgången i arbete. Detta skulle, så som LO bedömer det, befrämja smidigare lösningar på den försäkrades arbetsplats. På så sätt kan fler äldre försäkrade på ett bättre sätt ta vara på sin restarbetsförmåga.
- En fast åldersgräns vid 60 år, för när en generösare prövning av rätten till sjukersättning ska göras, är även motiverad utifrån att möjligheterna att beviljas CSN-stöd upphör då.⁸ Det är rimligt att omställningskrav föregås av möjligheter till omställningsstöd. Detta gäller i synnerhet för LO-förbundens medlemmar som har en högre sjukdomsrisk, lägre utbildningsnivå och därmed ofta en lägre omställningsförmåga än genomsnittet. Risken är uppenbar att allt för högt ställda omställningskrav leder till att gruppen äldre med långvarig sjukdom i bagaget ställs sist i kön på Arbetsförmedlingen. Både utifrån ett samhällsekonomiskt och ett individuellt perspektiv är det lätt att se nackdelarna med en sådan ordning.

Inte minst med hänsyn taget till ovanstående aspekter anser LO att det finns goda skäl att fortlöpande följa upp de lagstiftningsförändringar som utredningen föreslår, så att dessa fungerar ändamålsenligt. Sammantaget gör LO ändå bedömningen att utredningsförslaget är mycket angeläget och i relation till dagens lagstiftning ett viktigt reformsteg i rätt riktning. Genomförs utredningens förslag på detta område stärks sjukförsäkringens legitimitet och fler som slitit i ett långt arbetsliv får ett mer fullgott försäkringsskydd vid långvarig sjukdom.

LOs mer detaljerade synpunkter på förslagen rörande nytt arbetsmarknads- och varaktighetsbegrepp i sjuk- och aktivitetsersättningen samt kodifierat bevisskrav

LO är positiv till utredningens förslag om att vid prövning av rätten till sjukersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras i förhållande till samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning.⁹ LO delar utredningens analys och bedömning och anser att en sådan förändring innebär en rimligare och mer rättssäker bedömning av rätten till sjukersättning.

⁸ Från och med 1 oktober 2021 höjdes åldersgränsen för hur högt upp i åldrarna man kan beviljas studiestöd från CSN från 56 år till 60 år, se Prop. 2020/21:122.

⁹ Enligt proposition 2020/21:171 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begränsad sjukförsäkring ska det innebära ”prövning av arbetsförmågan mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade”.

Utredningen föreslår att ett nytt varaktighetsbegrepp, ”överskådlig tid” ska införas. Begreppet, som ersätter kriteriet ”stadigvarande”, hämtas från tidigare förarbetsuttalanden och rättspraxis och betonar överskådligheten i varaktighetsbedömningen. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt under överskådlig tid ska inte beaktas tid bortom den tidpunkt då sjukersättning som längst kan utbetalas. LO välkomnar utredningsförslaget och anser att det går i rätt riktning i relation till dagens lagstiftning.

LO anser dock att det finns skäl att överväga att ytterligare förtydliganden och konkretisering av varaktighetskriteriet i lagtexten. En tänkbar utgångspunkt skulle då kunna vara att knyta varaktighetskriteriet till Försäkringskassans skyldighet att vart tredje år följa upp arbetsförmågenedsättningen. Det skulle innebära att den försäkrade som inom en treårsperiod bedöms sakna rehabiliteringsförutsättningar bör beviljas sjukersättning. Ett sådant varaktighetskriterium skulle vara lättare för behandlande läkare att hantera och den enskilde försäkrade att förstå, vilket sammantaget skulle stärka försäkringens legitimitet.

LO är positiv till utredningens förslag om att vid denna bedömning av rätten till sjukersättning ska endast beaktas sådana rehabiliteringsåtgärder där den försäkrade bedöms få eller återfå arbetsförmåga före den tidpunkt då sjukersättning inte längre kan utbetalas. En sådan ordning gör beslut och sjukersättning mer begriplig och förutsebar, vilket stärker systemets legitimitet.

LO ser positivt på utredningens förslag om att införa ett kodifierat beviskrav för prövningen av rätten till sjuk- och aktivitetsersättning. Rätt till sjukersättning ska enligt utredningsförslaget anses föreligga om ”det är sannolikt att arbetsförmågan är nedsatt på sätt som krävs för rätt till ersättning”. Bakgrunden till förslaget är att utredningen visat att Försäkringskassan tenderat att i sina beslutsmotiveringar ange en rad olika, luddiga och otydliga begrepp. Ett kodifierat beviskrav skulle därför, så som LO bedömer det, stärka förutsebarheten och rättssäkerheten för den försäkrade.

LOs syn på utredningens förslag som syftar till ett mer flexibelt regelverk i sjuk- och aktivitetsersättningen

LO har länge drivit på för att regelverket för sjuk- och aktivitetsersättningen ska bli mer flexibel och att hinder för den försäkrade som vill studera eller pröva på ett nytt arbete eller nya arbetsuppgifter tas bort. Utredningen för fram en rad förslag som går i den riktningen som LO tillstyrker. Det handlar bland annat om:

- Försäkringskassan ges i uppdrag att utveckla ett beräkningsstöd för steglös avräkning av sjukersättningen.
- Flexiblare möjligheter till arbete med vilande sjukersättning och aktivitetsersättning ska införas: Vilandeförklaring av ersättningen

ska kunna ske steglöst. Minsta möjliga period som ersättningen ska kunna förklaras vilande ska vara en timme per kalendermånad.

- Fribeloppen vid arbete enligt reglerna för steglös avräkning ska baseras på inkomstbasbeloppet.
- Det ska vara möjligt att ha sjukersättning och aktivitetsersättning partiellt vilandeförklarad under tid med studier: Vid studier ska ersättningen förklaras vilande i en omfattning som motsvarar den omfattning i vilken studierna bedrivs, dock med vilande ersättning på någon av nivåerna hel, tre fjärdedelar, halv eller en fjärdedel.
- Ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär ska inte påverka rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning om det inte innebär att den försäkrade uppvisar arbetsförmåga motsvarande förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. En försäkrad ska dock alltid ha rätt att ägna sig åt sysslor i form av ideellt arbete eller andra åtaganden av ideell karaktär, så länge omfattningen sammantaget understiger tio timmar i veckan samt inte ger inkomst. I dessa fall ska någon bedömning av uppvisad arbetsförmåga inte göras.¹⁰
- För personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga förlängs provotiden för studier från sex till tolv månader.
- Ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen i syfte att få eller återfå arbetsförmåga. Ramprogrammet bör innefatta insatser som avser arbetsförberedande insatser och arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser som är anpassade till den enskildes behov.
- Försäkringskassan ges i uppdrag att utveckla statistik över vilka aktiviteter försäkrade med aktivitetsersättning deltar i. Undersökningar bör genomföras om vilka aktiviteter som har störst gynnsamm inverkan på de försäkrades fysiska och psykiska prestationsförmåga.

Införs ovanstående utredningsförslag bedömer LO att regelverket för sjuk- och aktivitetsersättningen blir bättre anpassat till den faktiska situationen för många som drabbats av långvarig sjukdom. Att så som utredningen föreslår, göra regelverket och lagstiftningen mindre stelbent och mer flexibelt på ovan angivna punkter, leder sannolikt till att legitimiteten för systemet stärks.

¹⁰ LO har länge drivit kravet på rimligare och generösare regler rörande möjligheterna till ideellt arbete för dem som beviljas sjuk- och aktivitetsersättning, se exempelvis LO-rapporten (2013) *Framtidens sjukförsäkring – en rimligare försäkring och ett rymligare arbetsliv*, s. 16.

LOs syn på förslagen rörande preventions- och rehabiliteringsersättning

LO delar i huvudsak utredningens analys och slutsatser rörande förmånen förebyggande sjukpenning. Utredningen föreslår att den förebyggande sjukpenningen ska ersättas med en ny förmån som ska heta preventionsersättning, som ska beviljas den som gör inkomstförlust till följd av att han eller hon genomgår en förebyggande medicinsk eller arbetslivsinriktad behandlings- eller rehabiliteringsåtgärd i syfte att förebygga sjukdom, att förkorta sjukdomstid eller helt eller delvis förhindra försämring av arbetsförmåga. I dag beviljas förebyggande sjukpenning, enligt utredningen, i allt för få fall.

LO är positiv till att den föreslagna preventionsersättningen ska, utöver medicinsk behandling och rehabilitering, även kunna beviljas vid förebyggande arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder. Det är dock viktigt att understryka att arbetsgivarens arbetsmiljöansvar enligt gällande lagstiftning avgör gränsen för när en sådan åtgärd kan medföra rätt till preventionsersättning: *”Åtgärder som ryms inom arbetsgivarens förebyggande arbetsmiljöansvar ska inte kunna medföra rätt till preventionsersättning.”*¹¹

Bakgrunden till att utredningen väljer att betona detta är att det finns en välgrundad anledning att befara att det finns arbetsgivare som kommer att försöka utnyttja det nya regelverket för att få den allmänna försäkringen att finansiera arbetsrelaterad ohälsa som man själv är ansvarig för. För att förhindra detta vill LO framhålla vikten av att den försäkrades skyddsombud/fackliga ombud samt även företagshälsovården informeras och i så stor utsträckning som möjligt involveras i processen. Utredningen föreslår att Försäkringskassan ska ges i uppdrag att sammanställa statistik över vilka insatser som ersätts med preventions- och rehabiliteringsersättning. Detta är bra och LO tillstyrker förslaget, men detta är otillräckligt. Det är också viktigt att ansvariga myndigheter, Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket, får i uppdrag att följa upp och utvärdera när och hur den nya ersättningsformen används och fungerar samt föreslå förändringar om och när så anses vara befogat.

LO är positiv till utredningens analys om behovet av att bygga ut och förstärka rehabiliteringspenningen och göra regelverket mer flexibelt och ändamålsenligt.¹² LO instämmer i utredningens förslag om att Försäkringskassan allt för sällan beviljar rehabiliteringspenning, trots att den försäkrade har en rehabiliteringsförmåga. I stället leder dagens regelverk

¹¹ Se SOU 2021:69, s. 50.

¹² Det förslag som SOU 2021:69 för fram går i linje med det förslag som SOU 2020:6 tidigare fört fram och som LO tillstyrkt. För en mer detaljerad analys och problembeskrivning hänvisas därför till LOs remissyttrande rörande SOU 2020:6.

och tillämpningen av detta till att allt för många som, genom lämpliga rehabiliterings och arbetsanpassningsinsatser, skulle kunna återgå i arbete hos sin ordinarie arbetsgivare av Försäkringskassan bedöms kunna ta ett ”normalt förekommande arbete”. Allt för ofta leder detta i dag till att anställningskontraktet bryts och den försäkrade anmodas anmäla sig till Arbetsförmedlingen och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Detta är en situation som varken är bra för den enskilde försäkrade eller samhällsekonomin, eftersom den försäkrades möjligheter att ta till vara på sin arbetsförmåga eller sin restarbetsförmåga knappast underlättas. Ska rehabiliteringen och återgången i arbete fås att fungera enligt utredningens intentioner anser LO att det även krävs kraftfullare och tydligare incitament riktade mot de arbetsgivare som inte tar sitt arbetsmiljöansvar på allvar och inte lever upp till lagstiftarens krav på att inom en angiven tidsram göra en plan för återgång i arbete. En sådan åtgärd, som LO tidigare pekat ut¹³, är exempelvis att införa kännbara sanktioner mot de arbetsgivare som inte uppfyller lagstiftarens krav rörande upprättandet av en plan för återgång i arbete.

Som LO ser det är det viktigt att - precis som utredningen föreslår - i de fall en person samtidigt har rätt till både rehabiliteringspenning och sjukpenning ska den försäkrade endast beviljas rehabiliteringspenning, liksom att ersättningen ska motsvara den totala omfattningen av den försäkrades nedsatta arbetsförmåga. Det är bra och välmotiverat att utredningen, i likhet med SOU 2020:6, föreslår att dagar med rehabiliteringspenning inte ska bedömas mot de fasta tidsgränserna i kedjan. Detta gör att dagens allt för snäva och stelbenta tidsgränser mjukas upp och i mindre utsträckning motverkar en individuellt anpassad och långsiktigt hållbar återgång i arbete för den försäkrade.

LO är positiv till utredningens förslag om att rehabiliteringspenningen ska beviljas steglöst för inkomstförlust motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk. Detta är något som LO i olika sammanhang fört fram en längre tid. Åtgärden kommer med all sannolikhet att underlätta återgången i arbete.

Precis som utredaren, i likhet med andra nyligen genomförda utredningar¹⁴, konstaterar har Försäkringskassan de senaste åren i allt för liten utsträckning fokuserat på att underlätta återgången i arbete. I stället har myndighetens tillämpning av lagstiftningen allt för ofta lagt hinder i vägen för en smidig återgång i arbete för den försäkrade. Därför är det bra att utredningen föreslår att Försäkringskassan ges i uppdrag att se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs så snart som möjligt, men senast dag 60 i sjukfallet. LO bedömer att detta utredningsförslag, tillämpat av

¹³ Se LOs remissyttranden över utredningarna SOU 2020:6 och SOU 2020:26.

¹⁴ Se SOU 2020:6 och SOU 2020:24.

Försäkringskassan på det sätt utredningen beskriver, kommer att leda till att rehabiliteringen och återgången i arbete underlättas och fler försäkrade på ett långsiktigt hållbart sätt kan ta till vara på sin arbetsförmåga eller restarbetsförmåga.

LOs sammantagna slutsats – förslagen ökar jämställdheten och jämlikheten

LOs sammantagna bedömning är att de förslag som förs fram av SOU 2021:69 är såväl väl underbyggda som angelägna. Även om LO på några angivna punkter vill gå längre än utredningen är bedömningen att om utredningsförslagen genomförs kommer detta att öka tryggheten för landets löntagare och därmed också stärka sjukförsäkringens legitimitet. Förslagen har en tydlig jämställdhets- och jämlikhetsprofil eftersom de åtgärder som förs fram i störst utsträckning kommer att gynna dem som har fysiskt och psykisk pressande arbeten, det vill säga LO-förbundens kvinnliga medlemmar.

LO gör bedömningen att de konsekvensanalyser som utredningen gör är såväl robusta som välgrundade. De ökade utgifter som förslagen leder till är väl investerade medel för att öka tilltron till såväl sjukförsäkringen som välfärdsstaten.

Ett trygghetssystem som inte levererar trygghet har sparat ur. Med de förslag som nu läggs på regeringens bord tas äntligen reformsteg i rätt riktning. Det är LOs förhoppning att vi nu ser början på en reformoffensiv för att stärka rehabiliteringen och tryggheten för långvarigt sjuka och äldre löntagare. Detta är nödvändigt för att bryta den utveckling vi sett de senaste decennierna, med en snabbt ökande social och ekonomisk ojämlikhet.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Kjell Rautio
Handläggare